

CZU: 341.6

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2022.1\(60\).02](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2022.1(60).02)

ROLUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN INTERZICEREA UTILIZĂRII ARMELOR NUCLEARE

Oleg BALAN,
doctor habilitat în drept,
profesor universitar,
Academia de Administrare Publică
<https://orcid.org/0000-0001-5150-3570>

Liana Alina MANCIU,
studentă Ciclu III,
Universitatea de Stat din Moldova
<https://orcid.org/0000-0001-8070-3205>

SUMAR

Anul 2021 a intrat în istoria relațiilor internaționale și în istoria dreptului internațional ca anul în care omenirea a realizat pasul major în vederea interzicerii armamentului nuclear ca cel mai periculos armament creat de ființa umană. Acestui pas uriaș la scară civilizațională i-au precedat 75 de ani de lungi discuții, numeroase evenimente internaționale care le-a inițiat și la care a participat quasi-totalitatea actorilor internaționali. Succesul major obținut este umbrat de ignoranța manifestată de puterile nucleare în procesul elaborării, adoptării și ratificării Tratatului cu privire la interzicerea armelor nucleare.

În prezenta investigație ne propunem să analizăm rolul Organizației Națiunilor Unite în vederea controlului și interzicerii armelor nucleare prin reliefaarea misiunii organelor principale ale ONU în domeniu – activități care au culminat cu adoptarea la 7 iulie 2017 a Tratatului cu privire la interzicerea armelor nucleare – primul instrument imperativ de drept internațional care obligă statele-părți să renunțe la utilizarea armei nucleare.

Cuvinte-cheie: *arma nucleară, Curtea Internațională de Justiție, mijloc de război, Organizația Națiunilor Unite, tratat internațional.*

THE ROLE OF THE UNITED NATIONS IN PROHIBITING THE USE OF NUCLEAR WEAPONS

SUMMARY

The year 2021 has gone down in the history of international relations and in the history of international law as the year in which mankind took the major step towards prohibiting nuclear weapons as the most dangerous weapon ever invented by human beings. This huge step for the whole of humanity was preceded by 75 years of long discussions, numerous international events that occasioned them and in which almost all the international actors participated. The major success achieved is overshadowed by the ignorance shown by the nuclear powers in the process of drafting, adopting and ratifying of the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons.

In this research we aim to analyse the contribution of the United Nations to control and prohibition of nuclear weapons by highlighting the role of principal bodies in the field, activities that culminated with the adoption on July 7, 2017 of the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons - the first mandatory instrument of law forcing States to abandon the use of nuclear weapons.

Key-words: *nuclear weapon, International Court of Justice, means of warfare, United Nations, international treaty.*

„Dezarmarea nucleară și neproliferarea nu sunt idealuri utopice. Ele sunt esențiale pentru pacea și securitatea globală. Avem obligația legală și morală de a scăpa lumea noastră de teste nucleare și arme nucleare. O lume fără arme nucleare va fi mai sigură și mai prosperă”.
Ban Ki-Moon, Secretarul General al ONU

Procesul de izbăvire a societății internaționale de pericolul pe care îl prezintă armele nucleare cunoaște o lungă perioadă de gestație. Realizarea obiectivului de interzicere în termeni juridici a armelor nucleare sub egida Organizației Națiunilor Unite a avut un parcurs inedit, însumând mai

mult de 20 de ani de negocieri ce au excelat prin ponderea actorilor politici implicați, efortul intelectual depus în vederea realizării acestui exercițiu politico-juridic delicat, abilitățile diplomatice desăvârșite la care au recurs reprezentanții statelor și organizațiilor internaționale cu mandat de negociere. Înainte de a fi elaborat un tratat internațional cu norme imperative în domeniu, în cadrul Națiunilor Unite a fost tatonat câmpul politic și cel legal, prin recurgerea la instrumente ce nu pot constrânge din punct de vedere juridic. În acest context, poate fi invocat avizul consultativ al Curții Internaționale de Justiție (CIJ) prin care Curtea „a scanat” cuprinzător jus in bello și jus ad bellum în formele sale scrise și nescrise într-o determinare pozițiile statelor vis-a-vis de problema legalității utilizării armelor nucleare în timpul unui conflict armat.

În temeiul competenței consultative, Curtea Internațională a Justiției a oferit o interpretare multășteptată a acestui subiect. La 27 august 1993, Directorul General al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) a solicitat avizul consultativ al CIJ cu referire la întrebarea: „*Având în vedere efectele asupra sănătății și asupra mediului, utilizarea armelor nucleare de către un stat în război sau în alt conflict armat ar reprezenta o încălcare a obligațiilor sale în temeiul dreptului internațional, inclusiv a Constituției OMS?*”.

După consultarea statelor membre și OMS, Curtea a constatat că nu este în drept să dea aviz consultativ la solicitarea OMS. Activitatea sa fiind guvernată în speță de principiul specialității, OMS nu deține competență generală asemănătoare competenței deținute de state și nu poate adresa Curții Internaționale de Justiție întrebarea privind legalitatea utilizării armelor nucleare.

În cele ce au urmat, la 19 decembrie 1994, Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite a comunicat oficial Grefei o decizie luată de Adunarea Generală – să solicite de urgență Curții Internaționale de Justiție să emită aviz consultativ cu privire la următoarea întrebare: „*Este permisă amenințarea sau utilizarea armelor nucleare în orice circumstanță de dreptul internațional?*”.

La 8 iulie 1996, Curtea a emis avizul consultativ privind legalitatea amenințării sau utilizării armelor nucleare [5], prin care s-a expus inter alia asupra următoarelor momente:

- legalitatea folosirii armelor nucleare și dreptul la viață garantat de articolul 6 al Pactului privind drepturile civile și politice, 1966;
- legalitatea folosirii armelor nucleare în sensul prevederilor Convenției cu privire la prevenirea și reprimarea crimei de genocid, 1948;

- legalitatea folosirii armelor nucleare în lumina variilor tratate și instrumente internaționale: Protocolul adițional (1977) la Convențiile de la Geneva cu privire la protecția victimelor conflictelor armate, 1949; Convenția privind interzicerea utilizării în scopuri militare sau oricare alte scopuri ostile a tehnicilor de modificare a mediului înconjurător, 1977; Declarația de la Stockholm, 1972; Declarația de la Rio de Janeiro, 1992.

Având în vedere cele constatate pe marginea chestiunilor indicate supra, Curtea a concluzionat că legea relevantă aplicabilă care reglementează chestiunea pentru care a fost sesizată este cea referitoare la utilizarea forței consacrate de Carta Națiunilor Unite și legea aplicabilă în conflictele armate care reglementează purtarea ostilităților, împreună cu orice tratate specifice privind armele nucleare pe care Curtea le-ar putea considera relevante.

Chintesența avizului consultativ al CIJ se rezumă la interpretările oferite chestiunii legalității utilizării armei nucleare în lumina prevederilor Cartei ONU și în contextul dreptului internațional umanitar, prin prisma principiului neutralității.

A fost constatat faptul că prevederile Cartei ONU nu se referă în mod expres la arme specifice, ci se aplică oricărei utilizări a forței. O armă care este ilegală per se, fie în temeiul tratatului, fie în baza cutumei, nu devine legală din cauza utilizării sale într-un scop legitim conform Cartei, constată Curtea. Nu poate fi justificată inclusiv utilizarea armei nucleare în condiții de autoapărare reglementată de Carta ONU (art. 51), aceasta fiind în contradicție cu principiul necesității și proporționalității.

Cu referire la determinarea legalității recurgerii la arme nucleare în contextul dreptului conflictelor armate convențional și cutumiar, Curtea a constatat că acestea nu conțin prescripții specifice care să autorizeze amenințarea sau utilizarea armelor nucleare.

Totuși, nu există nici un principiu sau regulă de drept internațional care ar face ca legalitatea amenințării sau utilizării armelor nucleare sau a oricăror alte arme să depindă de o autorizație specifică. Practica statelor demonstrează că ilegalitatea folosirii anumitor arme ca atare nu rezultă dintr-o absență a autorizației, ci, dimpotrivă, este formulată în termeni de interdicție.

Curtea a constatat că tratatele care reglementează exclusiv achiziționarea, fabricarea, deținerea, desfășurarea și testarea armelor nucleare, fără a aborda în mod specific amenințarea sau utilizarea acestora, indică cu siguranță o preocupare tot mai mare a comunității internaționale

cu privire la aceste arme. Curtea a concluzionat de aici că aceste tratate ar putea fi, prin urmare, considerate ca prefigurând o viitoare interdicție generală a folosirii unor astfel de arme, dar ele nu constituie o astfel de interdicție în sine.

Este stabilit că un număr de state au aderat la practica cunoscută ca „politica de descurajare” în cea mai mare parte a Războiului Rece și continuă să adere la aceasta. În plus, membrii comunității internaționale sunt profund divizați în ceea ce privește problema dacă nerecurgerea la arme nucleare în ultimii 50 de ani constituie expresia *opinio juris*. În aceste condiții, Curtea nu este în măsură să constate existența unei asemenea *opinio juris*.

Este absolut interesant conținutul avizului consultativ indicat, acesta poate fi considerat un veritabil studiu analitic în domeniu, Curtea punând în legătură conceptul de drept al conflictelor armate întru a identifica răspunsul la întrebarea formulată de Adunarea Generală a ONU. Astfel, instanța internațională a abordat arma nucleară în contextul reglementărilor vizând armele otrăvite, armele toxice, armele biologice; a abordat legalitatea utilizării armelor nucleare prin prisma Dreptului de la Haga, Dreptului de la Geneva; a realizat inclusiv o abordare a legalității utilizării armelor nucleare în lumina clauzei Martens.

În formularea răspunsului la întrebarea Adunării Generale a ONU, Curtea a rezultat din raționamentul că armele nucleare au fost inventate după ce au apărut majoritatea principiilor și regulilor dreptului umanitar aplicabile în conflictele armate. Totodată, nu poate fi afirmat faptul că principiile și regulile stabilite ale dreptului umanitar aplicabile în conflictele armate nu se aplică armelor nucleare. O astfel de concluzie ar fi incompatibilă cu caracterul intrinsec umanitar al principiilor juridice în cauză, care străbat întregul drept al conflictelor armate și se aplică tuturor formelor de conflicte armate și tuturor tipurilor de arme, cele din trecut, prezent și viitor.

În cele din urmă, la întrebarea formulată de Adunarea Generală, Curtea a răspuns în felul următor:

- Nici dreptul internațional cutumiar și nici dreptul internațional convențional nu autorizează în mod specific amenințarea sau utilizarea armelor nucleare;
- Nu există nici în dreptul internațional cutumiar, nici în cel convențional o interdicție completă și universală a amenințării sau utilizării armelor nucleare ca atare;
- O amenințare cu sau folosirea forței prin intermediul armelor nucleare, care este contrară articolului 2 paragraful 4 al Car-

tei Organizației Națiunilor Unite și care nu îndeplinește toate cerințele articolului 51, este ilegală;

- O amenințare sau utilizarea armelor nucleare ar trebui, de asemenea, să fie compatibile cu cerințele dreptului internațional aplicabil în conflictele armate, în special – cele ale principiilor și regulilor dreptului internațional umanitar, precum și cu obligațiile specifice în temeiul tratatelor și altor angajamente care se referă în mod expres la armele nucleare;
- Din cerințele menționate mai sus rezultă că amenințarea sau folosirea armelor nucleare ar fi în general contrară regulilor de drept internațional aplicabil în conflictele armate și, în special, principiilor și regulilor dreptului umanitar. Totuși, având în vedere starea actuală a dreptului internațional și elementele de fapt de care dispune, Curtea nu poate concluziona definitiv dacă amenințarea cu sau folosirea armelor nucleare ar fi legală sau ilegală într-o împrejurare extremă de autoapărare, în care ar fi pusă în joc însăși supraviețuirea unui stat;
- Există obligația de a urmări cu bună-credință și de a contribui la încheierea negocierilor care să conducă la dezarmarea nucleară în toate aspectele sale, sub un control internațional strict și eficient.

Este de menționat faptul că la elaborarea avizului consultativ o atenție sporită a fost dedicată determinării naturii juridice a actelor adoptate de Adunarea Generală a ONU. Astfel, Curtea a constatat că rezoluțiile Adunării Generale, deși nu sunt obligatorii, pot avea uneori valoare normativă. Ele pot, în anumite circumstanțe, să ofere dovezi importante pentru stabilirea existenței unei reguli sau apariția unei *opinio juris*. În speță, totuși Curtea nu constată existența unei *opinio juris* în materie. Or, după cum rezulta din actele adoptate de Adunarea Generală, acestea nu se bucură de recunoaștere universală.

Ținem să subliniem faptul că prima rezoluție adoptată la ședința din 24 ianuarie 1946 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite a prevăzut soluționarea problemelor apărute în legătură cu descoperirea energiei atomice [7]. Prin cea dintâi rezoluție a Adunării Generale a fost înființată o comisie pentru examinarea chestiunilor apărute în legătură cu descoperirea energiei nucleare și altor chestiuni conexe. Comisia urma să prezinte rapoarte și recomandări Consiliului de Securitate. Comisia avea competența să formuleze recomandări privind schimbul de informații între state în scopuri pașnice; privind controlul asu-

pra utilizării energiei atomice exclusiv în scopuri pașnice; privind excluderea armamentului atomic și altor arme de distrugere în masă din arsenalul statelor etc.

Cât privește rolul Consiliului de Securitate al ONU în domeniul reglementării dreptului statelor de a recurge la armament nuclear, este necesar să menționăm că acesta a avut o poziție activă în domeniul monitorizării conduitei statelor. Astfel, nu poate fi neglijată misiunea Consiliului de Securitate de consolidare a regimului neproliferării armelor nucleare.

În esență, atribuțiile Consiliului de Securitate pe segmentul controlului înarmărilor rezultă din prevederile articolului 26 al Cartei ONU [1], care stipulează că, în scopul de a promova stabilirea și menținerea păcii și securității internaționale, fără a folosi pentru înarmări decât un minimum din resursele umane și economice ale lumii, Consiliul de Securitate are sarcina de a elabora, cu ajutorul Comitetului de Stat-Major, prevăzut în articolul 47, planuri care vor fi supuse membrilor Națiunilor Unite în vederea stabilirii unui sistem de reglementare a înarmărilor.

Securitatea colectivă și dezarmarea sunt în mod evident conexe, în măsura în care protecția colectivă evită înarmarea excesivă a statelor. În acest sens, ne-am putea aștepta ca renunțarea la arma nucleară consimțită în Tratatul cu privire la neproliferarea armelor nucleare să fie compensată prin garanțiile aduse de Consiliul de Securitate. Or, monopolul descurajării a constituit motivul esențial al adoptării garanțiilor complete și efective. Descurajarea a condus la faptul că Consiliul a abandonat Adunării Generale reglementarea armei nucleare și i-a stopat acțiunea în crizele de proliferare [12, p. 179].

Două mari puteri au impus în anul 1968 principiul neproliferării, rezervând statutul de putere nucleară celor cinci state membre permanente ale Consiliului de Securitate. Totodată, alte state au acceptat această limitare importantă a suveranității lor cu condiția prezentării garanțiilor de securitate din partea statelor dotate cu arma nucleară. Prin Rezoluția Consiliului de Securitate 255 din 19 iunie 1968, asemenea garanții au fost aduse. Angajamentul statelor care nu dețin arma nucleară a fost direct condiționat de o precizare prealabilă a garanțiilor aduse de către Consiliu. În fapt, rezoluția este indisociabilă de tratat [12, p. 179].

În temeiul Rezoluției 255 (1968) [9], Consiliul de securitate, luând în considerare preocuparea anumitor state ca, odată cu aderarea lor la Tratatul cu privire la neproliferarea armelor nucleare să fie întreprinse măsuri apropiate întru a le proteja securitatea, recunoaște că agresiunea cu

arme nucleare sau amenințarea cu o asemenea agresiune împotriva unui stat care nu deține arme nucleare ar crea o situație în care Consiliul de Securitate și, mai ales, membrii permanenți care dețin arme nucleare ar trebui să acționeze imediat în conformitate cu obligațiile care le revin în temeiul Cartei Organizației Națiunilor Unite.

Totodată, Consiliul de Securitate a salutat intenția exprimată de anumite state de a sprijini sau de a oferi asistență imediată, în conformitate cu Carta ONU, oricărui stat care nu deține arme nucleare, parte la Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare, și este amenințat sau este victima agresiunii cu folosirea armelor nucleare.

În același context, Consiliul de Securitate a reafirmat, în special, dreptul inerent, recunoscut în temeiul articolului 51 din Cartă, la autoapărare individuală și colectivă în cazul în care are loc un atac armat împotriva unui membru al Organizației Națiunilor Unite, până când Consiliul de Securitate va lua măsurile necesare pentru menținerea păcii și securității internaționale.

Această rezoluție a fost adoptată cu votul a 10 state și cinci abțineri de la vot (Algeria, Brazilia, Franța, India și Pakistan).

Tratatul cu privire la neproliferarea armamentului nuclear [3], fiind ratificat de quasitotalitatea statelor, rămâne să fie una din componentele esențiale ale sistemului securității universale.

Consiliul de Securitate, realizând rolul de „gardian” al Tratatului cu privire la neproliferarea armamentului nuclear, a avut ocazia în practică să exercite asemenea atribuții. Prin Rezoluția 1172 (1998) [8], Consiliul de Securitate al ONU, fiind extrem de îngrijorat de provocarea pe care testele nucleare efectuate de India și apoi Pakistan o reprezintă pentru eforturile globale de consolidare a regimului internațional de neproliferare a armelor nucleare, fiind profund îngrijorat și de pericolul pentru pace și stabilitate în regiune, a condamnat testele nucleare efectuate de India la 11, 13 mai 1998 și de Pakistan la 28, 30 mai 1998 și a solicitat *inter alia* Indiei și Pakistanului să pună capăt imediat programelor lor de dezvoltare a armelor nucleare, să se abțină de la fabricarea sau desfășurarea de arme nucleare, să înceteze dezvoltarea de rachete balistice capabile să poarte arme nucleare și să înceteze producția nouă de materiale fisile pentru arme nucleare, pentru a-și confirma politicile de a nu exporta echipamente, materiale sau tehnologii care ar putea fi utilizate pentru arme de distrugere în masă sau rachete capabile să le transporte și să-și asume angajamentele corespunzătoare în acest sens.

Realizând prevederile Tratatului cu privire la neproliferarea armamentului nuclear, s-au dimi-

nuat în mod evident arsenalele de care dispun statele părți la tratat, proliferarea a fost limitată, poate chiar oprită. Dar acest progres ascunde o lipsă de impuls de „bună-credință” pentru a realiza implementarea unei lumi fără arme nucleare. Statele cu arme nucleare au făcut foarte puțin pentru a onora această obligație [6].

Suplimentar, Consiliul de Securitate al ONU militează insistent pentru intrarea în vigoare a Tratatului privind interzicerea completă a testelor nucleare [4], tratat, cu o procedură complexă de intrare în vigoare, care, după 25 ani de la adoptare, nu a intrat în vigoare, deși a fost semnat de 185 state și ratificat de 170 state.

Prin rezoluția 71/258, Adunarea Generală a decis să convoace în anul 2017 o conferință sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru a negocia un instrument obligatoriu din punct de vedere juridic de interzicere a armelor nucleare, care să conducă la eliminarea totală a acestora. Adunarea a încurajat toate statele membre să participe la Conferință și a decis că aceasta se va întruni la New York, în conformitate cu regulamentul de procedură al Adunării Generale, dacă nu se convine altfel de către Conferință, cu participarea și contribuția organizațiilor internaționale și a reprezentanților societății civile. Conferința a avut loc la New York în perioada 27-31 martie și 15 iunie – 7 iulie [11].

Tratatul cu privire la interzicerea armamentului nuclear a fost adoptat sub egida Organizației Națiunilor Unite la 7 iulie 2017 cu votul a 122 state membre, inclusiv votul Republicii Moldova. După ratificarea tratatului de către 51 state, acesta a intrat în vigoare la 22 ianuarie 2021.

În conformitate cu prevederile articolului 1 al tratatului indicat, fiecare stat-parte nu se angajează niciodată, în nicio circumstanță:

- (a) să dezvolte, să testeze, să producă, să fabrice, să achiziționeze, să dețină sau să stocheze în alt mod arme nucleare sau alte dispozitive explozive nucleare;
- (b) să transfere către orice destinatar arme nucleare sau alte dispozitive explozive nucleare sau controlul asupra acestor arme sau dispozitive explozive, direct sau indirect;
- (c) să accepte direct sau indirect transferul sau controlul asupra armelor nucleare sau altor dispozitive explozive nucleare;
- (d) să folosească sau să amenințe cu utilizarea armelor nucleare sau cu alte dispozitive explozive nucleare;
- (e) să asiste, să încurajeze sau să incite, în orice mod, pe oricine să se angajeze în orice activitate interzisă unui stat parte în temeiul prezentului tratat;

(f) să solicite sau să primească orice asistență, în orice mod, de la oricine pentru a se angaja în orice activitate interzisă unui stat parte în temeiul prezentului tratat;

(g) să permită orice staționare, instalare sau desfășurare a oricăror arme nucleare sau alte dispozitive explozive nucleare pe teritoriul său sau în orice loc aflat sub jurisdicția sau controlul său.

În pofida eforturilor titanice întreprinse de Organizația Națiunilor Unite, tratatul nu a fost semnat de puterile nucleare, acestea salutând ideea, dar invocând inoportunitatea inițiativei într-o lume marcată de instabilitate condiționată de multiple crize regionale. Un alt argument invocat de puterile nucleare ține de spațiile lacunare ale procesului de realizare a obiectivului de neproliferare a armelor nucleare, care nu motivează statele să renunțe la acest element absolut important al securității lor naționale.

Suplimentar, puterile nucleare sunt totalmente determinate să păstreze capacitatea discreționară de a da lovitură. În asemenea situație, rolul Consiliului de Securitate este înainte de toate unul negativ, deoarece controlul pe care-l exercită puterile nucleare asupra acestui organ constituie pentru ultimele garanția principală a acestei discreții [12, p. 181].

Ne raliem opiniei expuse de Philippe Weckel, care consideră că elementul-cheie al neproliferării, descurajarea nucleară, nu poate fi realizat de Consiliul de Securitate din cauza politicii membrilor săi permanenți [12, p. 181].

Ținem să menționăm că, la momentul redactării prezentului demers științific (februarie 2022), Republica Moldova nu se regăsește în lista celor 86 state care au semnat Tratatul cu privire la interzicerea armelor nucleare [10]. Neaderarea la acest instrument internațional rezultă inclusiv din statutul juridic de neutralitate permanentă consfințit în Constituția statului nostru.

În lipsa unui cadru normativ internațional în materia neutralității permanente, fiecare stat care a optat pentru acest statut juridic a dezvoltat propriul conținut juridic, cu respectarea celor două obligații fundamentale: imparțialitate și abținere. Totodată, poate fi identificată o practică uniformă în abordarea de către acestea a regimului armelor de distrugere în masă.

Astfel, în condițiile societății internaționale a sec. XXI, statul neutru permanent este obligat să susțină eforturile comunității internaționale în domeniul dezarmării, consolidării măsurilor de încredere și cooperării între state, interzicerii și lichidării armei de distrugere în masă. Un aspect delicat al obligației în cauză este faptul că statul

neutru permanent își asumă obligația să nu dețină, să nu producă și să nu testeze arme nucleare sau alte arme de distrugere în masă, neutralitatea permanentă cuprinzând „neutralitatea atomică”, ceea ce presupune respectarea a trei principii nenucleare: a nu aplica, a nu produce și a nu achiziționa arma nucleară. Ideea este fundamentată pe opinia că deținerea armei nucleare nu numai că nu ar asigura securitatea statului, dar și ar contribui la distrugerea lui completă în rezultatul contraatacului nuclear. Deoarece marea majoritate a statelor neutre sunt state mici, rezultă că aplicarea armei nucleare în scop de apărare pe teritoriul lor ar echivala cu autodistrugerea. În această ordine de idei, statele neutre au fost nevoite să-și revizuiască doctrinele securității naționale, cu scopul de a fortifica credibilitatea în propria neutralitate din partea societății internaționale [2].

Rezumând cele expuse mai sus, în condițiile în care „Ceasul Apocalipsei” în ianuarie 2022 ajunge la 100 sec. înainte de „miezul nopții”, iar oamenii de știință și experții cheamă liderii din întreaga lume să se angajeze imediat într-o cooperare reînnoită în numeroasele moduri disponibile pentru reducerea riscului existențial, cetățenii lumii pot și ar trebui să se organizeze pentru a cere liderilor lor să facă acest lucru cât de curând posibil.

În concluzie, considerăm că anume Organizației Națiunilor Unite i-a revenit, din momentul creării sale, rolul esențial în vederea consolidării prin măsuri legale a cooperării statelor pentru edificarea unei lumi fără arme nucleare. Realizarea acestui scop a presupus până astăzi o cale lungă și anevoioasă marcată de numeroase provocări la adresa securității colective (convingeri ideologice, dueluri diplomatice fundamentate pe argumente legale și cele care depășesc sfera dreptului). Este important să conștientizăm că eforturile Organizației Națiunilor Unite, care promovează deja mai mult de un deceniu ideea dimensiunii umanitare a dezarmării nucleare, vor rămâne sterile în lipsa mobilizării internaționale pe segmentul interzicerii armelor nucleare, iar consecințele ignorării acestora vor fi catastrofale.

Prin acest demers științific, pe care-l considerăm oportun în condițiile lumii globalizate, ne raliem eforturilor întreprinse de savanți și experți și îndemnăm statele să răspundă chemărilor Organizației Națiunilor Unite de a-și conjuga eforturile în vederea reglementării și realizării dezarmării nucleare. Or, fără participarea puterilor nucleare la primul instrument juridic universal menit să interzică cea mai periculoasă armă, cooperarea statelor în temeiul Tratatului nu va putea atinge obiectivul pentru care acesta a fost încheiat.

Referințe bibliografice:

1. Carta Organizației Națiunilor Unite adoptată la San Francisco la 26.06.1945, în vigoare pentru RM din 02.03.1992. În: *Tratate Internaționale*, vol. 26.
2. Dorul O. *Neutralitatea – parte componentă a sistemului de securitate colectivă*/Autoreferat al tezei de doctor în drept. Chișinău, 2008. 23 p.
3. Tratat cu privire la neproliferarea armelor nucleare, adoptat la Washington la 01.07.1968. În vigoare pentru RM din 10.11.1994. În: *Tratate Internaționale*, vol. 7.
4. Tratat privind interzicerea completă a testelor nucleare, adoptat la New York la 10.09.1996, Semnat de către RM la New York la 24.09.1997, în vigoare pentru RM din 15.02.2007.
5. Avis consultativ *Licéité de la menace ou de l'emploi d'armes nucléaires*, 8 juillet 1996. Cours internationale de justice. Recueil des arrêts. <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/95/095-19960708-adv-01-00-en.pdf> (vizitat 20.02.2022).
6. Collin J.-M. *L'Interdiction des armes nucléaires, vendredi 12 mars 2021, Les Possibles — No. 27 Printemps 2021*. <https://france.attac.org/nos-publications/les-possibles/numero-27-printemps-2021/debats/article/l-interdiction-des-armes-nucleaires> (vizitat 21.02.2022).
7. Résolution adoptée par l'Assemblée Générale A/RES/1(I) A/PV.17 24 janvier 1946, Création d'une commission chargée d'étudier les problèmes soulevés par la découverte de l'énergie atomique.
8. Resolution 1172 (1998) adopted by the Security Council at its 3890th meeting, on 6 June 1998 [https://undocs.org/fr/S/RES/1172\(1998\)](https://undocs.org/fr/S/RES/1172(1998)).
9. Resolution 255 (1968) of 19 June 1968 Question relating to measures to safeguard non-nuclear-weapon states parties to the treaty on the non-proliferation of nuclear weapons. [https://undocs.org/en/S/RES/255\(1968\)](https://undocs.org/en/S/RES/255(1968)) (vizitat 10.02.2022).
10. Traité sur l'interdiction des armes nucléaires, New York, 7 juillet 2017, entré en vigueur 22.01.2021. https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVI-9&chapter=26&clang=_fr (vizitat 02.02.2022).
11. United Nations Conference to Negotiate a Legally Binding Instrument to Prohibit Nuclear Weapons, Leading Towards their Total Elimination. <https://www.un.org/disarmament/tpnw/index.html#:~:text=By%20resolution%2071%2F258%2C%20the,leading%20towards%20their%20total%20elimination> (vizitat 10.02.2022).
12. Weckell Ph. Le Conseil de Sécurité des Nations Unies et l'arme nucléaire. In: *Annuaire français de droit international*, 2006, LII, CNRS Editions, Paris, p. 178-197.